

Morometii, de Marin Preda - primul volum

Compozitia primului volum utilizeaza tehnica decupajului si accelerarea gradata a timpului naratiunii. Un sfert din actiunea primului volum se petrece de sambata seara pana duminica noaptea, adica de la intoarcerea Morometilor de la camp si pana la fuga Polinei cu Birica.

Epica primului volum e impartita in trei parti, fiecare avand in centru o scena semnificativa: masa, prispa, secerisul. Prima parte, de sambata seara pana duminica noaptea, contine scene care ilustreaza monografic viata rurala: cina, taierea salcamului, intalnirea duminicala din poiana lui locan, hora s.a. Partea a doua se deruleaza pe parcursul a doua saptamani, incepand cu plecarea lui Achim cu olile, la Bucuresti.

Partea a treia, de la seceris pana la sfarsitul verii, se incheie cu fuga feciorilor. Cele trei parti confera echilibrul compozitiei.

Primul moment dezvaluie relatiile dintre familia Moromete. Dominata de un tata autoritar, pozitie reflectata si de locul sau la masa, familia e macinata de conflicte. Este mai intai dezacordul dintre tata si cei trei fii ai sai din prima castorie: Paraschiv, Nila si Achim, izvorat dintr-o mentalitate diferita de a intelege lumea.

Un alt conflict izbucneste intre Moromete si Catrina, sotia lui, deoarece vanduse in timpul secetei un pogon din lotul sotiei, promitandu-i in schimb, trecerea casei pe numele ei. De teama fiilor cei mari, care isi urau mama vitrega (apare conflictul dintre copii lui Moromete din prima castorie si Catrina, mama vitrega) amana indeplinirea promisiunii. Moromete se afla in conflict si cu Guica, sora lui Moromete, care si-ar fi dorit ca acesta sa nu se mai casatoreasca din nou pentru a putea sa se ocupe ea de gospodarie si de copiii acestuia dar si cu Niculae, fiul cel mic, care isi doreste cu ardoare sa mearga la scoala, dar se loveste permanent de refuzul tatalui. De asemenea, se creeaza o tensiune constanta intre fratii mai mari (Achim, Paraschiv, Nila) si copii Catrinei facuti cu Moromete (Tita, Ilinca si Niculae).

Aceste conflicte adancindu-se, vor destrama familia Moromete, desi ea pare solida, ocrotita de un tata care doreste s-o mentina intacta. Este pentru prima data in literatura romana cand taranul nu lupta sa aiba pamant ci sa-l pastreze. Comparatia cu romanul "Ion" al lui Rebreanu aduce fata in fata taranul dezumanizat de lupta pentru pamant cu taranul lui Marin Preda eliberat de incrancenare, cu posibilitatea de a contempla lumea ca spectacol.

Ilie Moromete are doua loturi, al lui si al Catrinei, si o multime de copii care sa il munceasca. Totusi, mica-i proprietate intra in declin, pentru ca, in calculele lui, Moromete nu prevazuse disensiunea interioara a familiei si pericoulul vesnicilor datorii amanate.

In primele capitole ale cartii, aceste lucruri raman necunoscute" prozatorul isi incepe poveste nu de la capat, ci de la un punct oarecare al desfasurarii ei.

Volumul I se termina prin schimbarea unghiului de referinta asupra timpului care, departe de a fi

rabdator si tolerant, si-a dus la capat eroziunea. Moromete ia cunostina de acest timp in urma unei experiente care-i modifica psihologia. Mutenia in care aluneca e o stare de criza, si, in mod simbolic, o disparitie.

Desi cea mai importanta, istoria Morometilor nu ocupa toata suprafata volumului. Planurile secundare completeaza actiunea romanului, conferandu-i caracterul de fresca sociala: istoria iubirii dintre Polina si Birica, a bolii lui Botoghina, a razvratirii lui Tugurlan. Alte istorii vin sa coloreze viata unui sat de campie in care oamenii, traind sub amenintarea unui timp capricios, continua sa moara in cele din urma lasand locul altora.

Marin Preda scrie fara culoare si fara obisnuita figuratie a limbajului. Exista, totusi, in "Morometii" pagini unde lirismul iese ca o pata de ulei si se intinde pe suprafata textului. Lirismul vine din modul nuanatat de a infatisa fara poezie verbal, solemnitatea unor gesturi, momente din existenta taraneasca, pregatirea pentru seceris, de pilda, sau moartea care zguduie existenta unei familii.